

Térbeli piacszerkezetek

Regionális gazdaságtan
2007/2008. tanév

Dr. Rechnitzer János

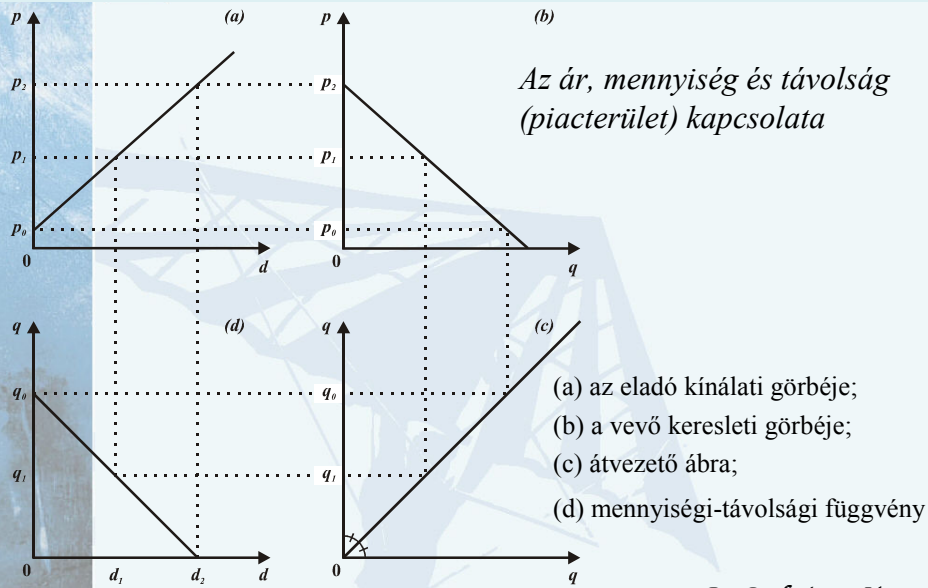
Piacterületek térbelisége

Kiinduló feltételek:

- *Egyetlen termékpiac*: homogén termékek, egyetlen pontszerű telephely
- Mindegyik *piaci szereplő (termelő, fogyasztó) racionális*: a fogyasztók a terméket a legolcsóbb helyről szerzik be
- A vállalkozó *profitorientált*, inputokhoz azonos áron jutnak hozzá, *ugyanazon technológiát* alkalmazzák
- A fogyasztók egyenletesen helyezkednek el a síkon, a szállítási költségek csak a (*légvonalban mért*) távolságtól és a szállított súlytól függenek → lineáris függvénnyel írhatók le.

Dr. Rechnitzer János

A térbeli monopólium piacterülete

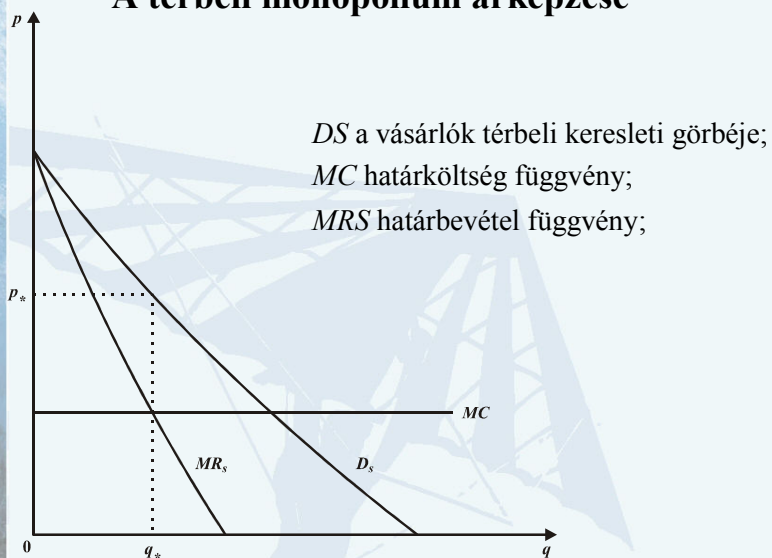
Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005.

Dr. Rechnitzer János

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
 JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

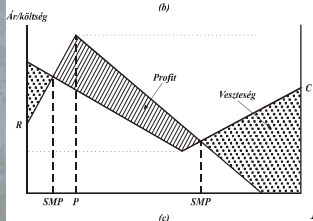
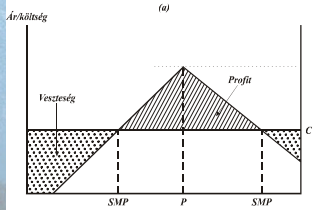
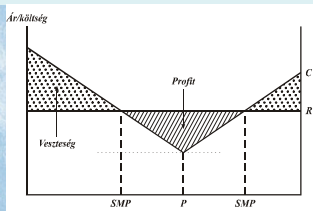
A térbeli monopólium árképzése

Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005.

Dr. Rechnitzer János

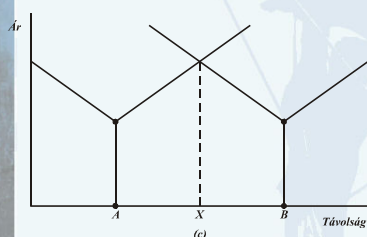
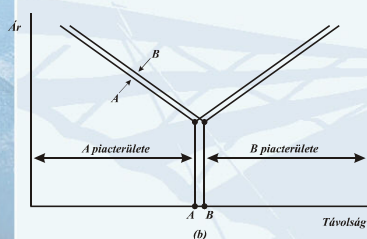
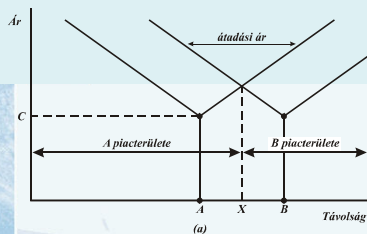
A jövedelmezőség térbeli határai

Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005. **Dr. Rechnitzer János**

Versengő cégek piacterületei

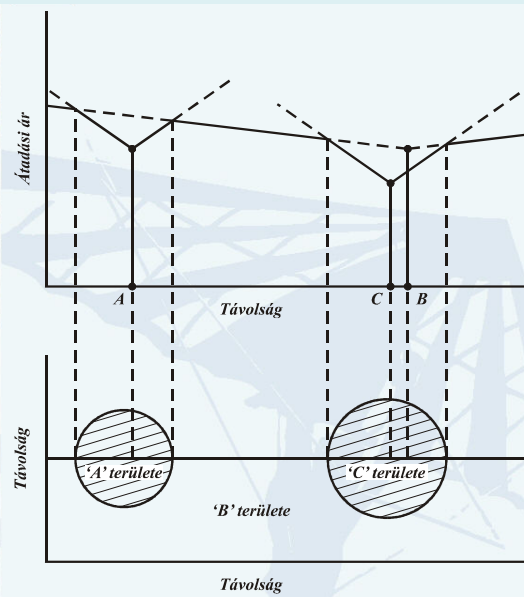
Piacterületek kialakulása két eladó (duopólium) esetén

Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005.

Dr. Rechnitzer János

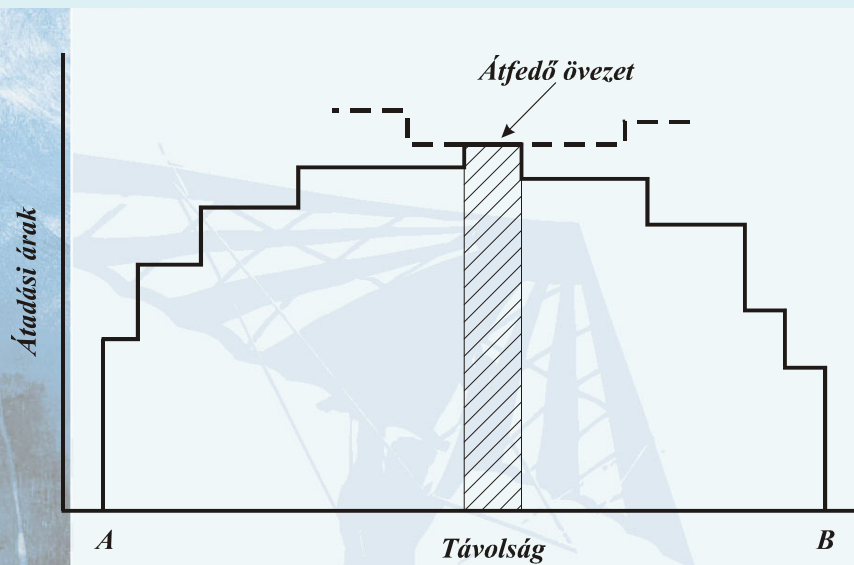
Eltérő költségek alapján kialakuló piacterületek

Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005.

Dr. Rechnitzer János

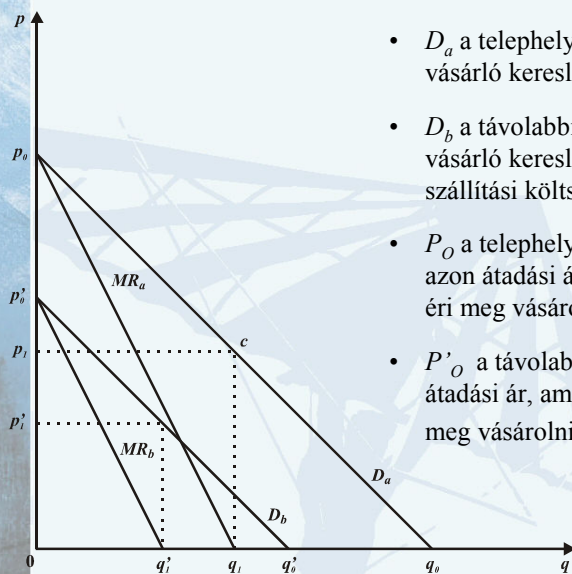
Térbeli árdiszkrimináció

Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005.

Dr. Rechnitzer János

Térbeli árdiszkrimináció monopólium esetén

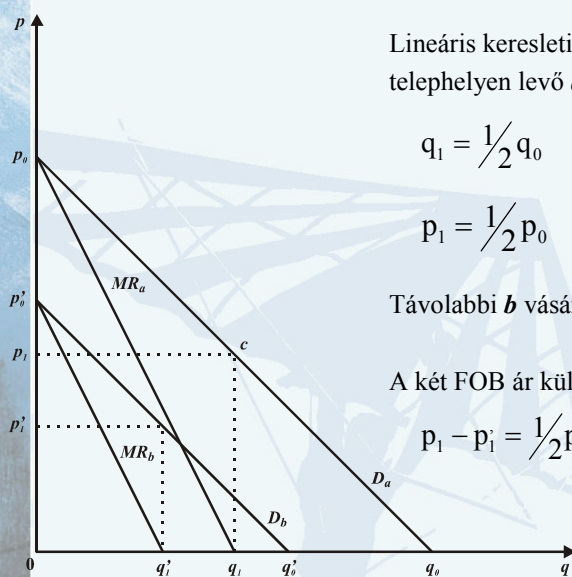

- D_a a telephelyen (origóban) levő a vásárló keresleti függvénye
- D_b a távolabbi, de fix helyen lévő b vásárló keresleti függvénye, fellép a szállítási költség
- P_0 a telephelyen lévő a vásárló esetén azon átadási ár, amely áron már nem éri meg vásárolnia (zérus mennyiség)
- P'_0 a távolabbi b vevő esetén azon átadási ár, amely esetén már nem éri meg vásárolnia

Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005.

Dr. Rechnitzer János

Térbeli árdiszkrimináció monopólium esetén

Lineáris keresleti függvény esetén a telephelyen levő a vásárlónál:

$$q_1 = \frac{1}{2} q_0$$

$$p_1 = \frac{1}{2} p_0$$

Távolabbi b vásárlóra: $p_i = \frac{1}{2} p'_0$

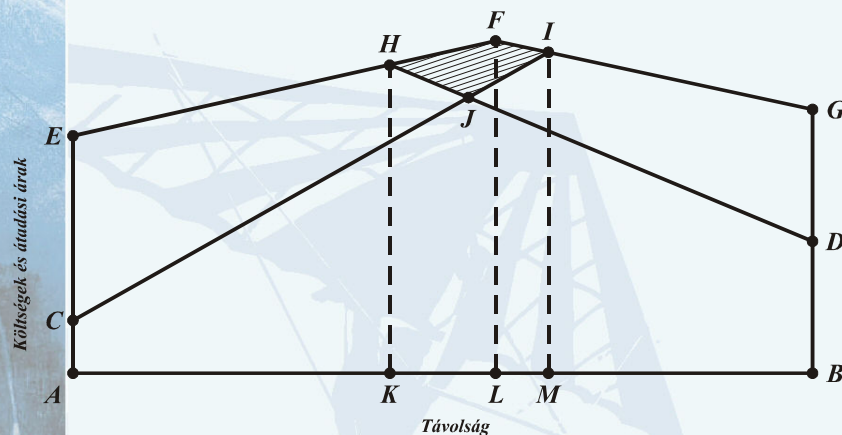
A két FOB ár különbsége:

$$p_1 - p'_i = \frac{1}{2} p_0 - \frac{1}{2} p'_0 = \frac{1}{2} (p_0 - p'_0)$$

Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005.

Dr. Rechnitzer János

Térbeli árdiszkrimináció verseny esetén

Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005.

Dr. Rechnitzer János

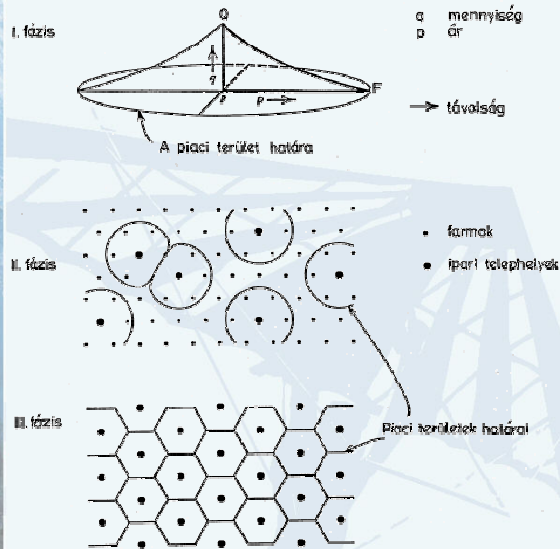
Lösch térgazdasági elmélete

Lösch gondolatrendszerének kiindulópontjai:

- egyenletes népsűrűségű sík
- a szállítás minden irányba lehetséges
- a piaci szereplők racionálisak
- a telephelyek olyan „sűrűn” helyezkednek el a térben, hogy természetes piackörzeteikkel a teljes teret kitöltik
- egy telephelyen csak egyféle tevékenységet folytatnak, egyféle terméket állítanak elő,
- tökéletes versenyből
- a piackörzetek határán a fogyasztók „közömbösek”

Dr. Rechnitzer János

A gazdasági tér kialakulásának fázisai Lösch-nél

Forrás: Lengyel, Rechnitzer 2005.

Dr. Rechnitzer János

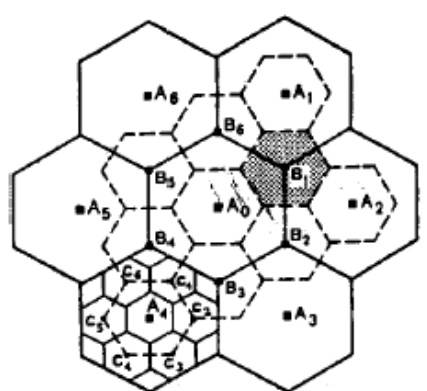

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Christaller központi helyek elmélete

WALTER CHRISTALLER
1893–1969

— G₁ hatótávolságának alsó határa
- - - G₃ hatótávolságának alsó határa
— G₄ hatótávolságának alsó határa

Dr. Rechnitzer János

Hierarchikus fokozatok sorrendje a központi fekvésű helyek rendszerében

Hozzárendelési tényező		Központi helyek hierarchiája				
		A	B	C	D	E
K=3	A hozzárendelt központi helyek száma	1	2	6	18	54
	A hozzárendelt piaci területek száma	1	3	9	27	81
K=4	A hozzárendelt központi helyek száma	1	3	12	48	192
	A hozzárendelt piaci területek száma	1	4	16	64	256
K=7	A hozzárendelt központi helyek száma	1	6	42	294	2058
	A hozzárendelt piaci területek száma	1	7	49	343	2401

Dr. Rechnitzer János

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Köszönöm a figyelmet!

Dr. Rechnitzer János